

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Aghion Ph. The economics of Growth / Ph. Aghion, P. Growth. – England : The MIT Press Cambridge, 2009 – 475 p.
2. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник / С.В. Мочерний. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
3. Азрилиян А.Н. Большой экономический словарь / [А.Н. Азрилиян, О.М. Азриелян, Е.В. Калашникова, О.К. Квардакова]. – М. : Институт новой экономики, 2007. – 1152 с.
4. Федулова Л.І. Технологічна модернізація промисловості України / Л.І. Федулова. – К. : Ін-т екон. та прогнозув., 2008 – 472 с.
5. Пашута М.Т. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч. посіб. / М.Т. Пашута, О.М. Шкільнюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 118 с.
6. Салун М.М. Фактори модернізації ресурсного потенціалу промислового підприємства / М.М. Салун. // Інноваційна економіка, Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 4(30). – С. 49–51.
7. Петрович Й.М. Сутнісна характеристика поняття модернізації підприємства в системі економічних категорій / Й.М. Петрович, Н.С. Луцук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 748. – С. 199–206.
8. Лаврентьев В.А. Управление технологической модернизацией на основе многоуровневой оптимизации производства : монография. / В.А. Лаврентьев. – Н. Новгород : ВГИПУ, 2010. – 327 с.
9. Ковальчук Ю.А. Методология и инструментарий стратегического управления модернизацией промышленных предприятий в условиях инновационной экономики : автореф. дис. ... д.э.н. : спец. 08.00.05 «Экономика и управление национальным хозяйством» / Е.А. Ковальчук – СПб., 2011. – 40 с.
10. Никитаев В. Модернизация vs. Инновация / В. Никитаев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.russ.ru/pole/Modernizaciya_vs_Innovaciya
11. Демин С.С. Управление развитием отечественной наукоёмкой промышленности в условиях инновационной модернизации производства. / С.С. Демин // Вестник МГОУ. Серия «Экономика». – 2011. – № 3. – С. 54–56.
12. Бужимська К.О. Модернізація підприємства та його розвиток: порівняльний аспект / К.О. Бужимська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/33_NIO_2009/Economics/56162.doc.htm
13. Бурлака В.Г. Структурні складові технологічної конкурентоспроможності промисловості України в умовах світової фінансової кризи / В.Г. Бурлака // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 7(121). – С. 68–74.

УДК 658.5:330.34.01:005.336.1

Батракова Т.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та кредиту
Запорізького національного університету

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Успішність економіки країни в умовах нестабільності та глибокої кризи багато в чому залежить від ефективності управління діяльністю підприємств, від методів управління. Розв'язання питань щодо підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства неможливо без комплексного оцінювання її рівня. Результати такого оцінювання дозволяють встановити масштаб і зміну спрямованості в управлінні діяльністю підприємства, прогнозувати їх вплив на ключові функціональні підсистеми підприємства, ухвалювати відповідні управлінські рішення щодо підвищення та підтримки рівня ефективності управління діяльністю, вибирати методи, способи, інструменти управління діяльністю підприємства.

Ключові слова: економічна ефективність, діяльність, оцінювання, ефект, рішення, сукупність витрат, доцільність, результативність, якість, корисність.

Батракова Т.И. МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Успешность экономики страны в условиях нестабильности и глубокой кризиса во многом зависит от эффективности управления деятельностью предприятия, от методов управления. Решение вопросов повышения и поддержки эффективности управления деятельностью предприятия невозможно без комплексной оценки ее уровня. Результаты такой оценки позволяют установить масштаб и смену направления в управлении деятельностью предприятия, спрогнозировать их влияние на ключевые функциональные подсистемы предприятия, принимать соответствующие управленческие решения, касающиеся повышения и поддержания уровня эффективности управления деятельностью, выбирать методы, способы, инструменты управления деятельностью предприятия.

Ключевые слова: экономическая эффективность, оценка, эффект, решение, совокупность затрат, целесообразность, результативность, качество, полезность.

Batrakova T.I. METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING EFFICIENCY ENTERPRISE MANAGEMENT

The success of the country's economy, the instability and deep crisis, largely depends on the efficiency of the management of the company, from management. Addressing enhance and support the effectiveness of enterprise management is not possible without a comprehensive assessment of its level. The results of this evaluation allow you to set the scale and change of direction in the management of the enterprise, to predict their impact on key functional subsystems of the enterprise, to take appropriate management decisions concerning the development and maintenance of the effectiveness of management activities to choose Stuff, methods, tools, business management.

Keywords: economic efficiency, assessment, effect, solution, set of cost, appropriateness, effectiveness, quality, usefulness.

Постановка проблеми. В умовах нестабільної економіки важливим для будь-якого підприємства є формування ефективних принципів і ефективної системи управління діяльністю підприємств.

Проблема ефективності діяльності підприємства завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні вимагає від під-

приємств активних дій з підвищення ефективності їх діяльності. Ефективність діяльності підприємства є дуже важливою, тому що виявляє такі характеристики, як доцільність, результативність, якість та корисність, а також це співвідношення ефекту від усіх видів його діяльності і сукупність витрат на досягнення цього ефекту. Тому у сучасних умовах набуває особливої актуальності питання підвищення ефективності діяльності підприємств.

У нашій країні наукою і практикою була сформована система економічних, фінансових і статистичних показників, розроблені методи їх розрахунку і обліку, але вони були розраховані на централізовано-планову систему господарювання. З переходом до ринкових стосунків ця система показників як в частині їх розрахунку і обліку, так і ролі в обґрунтуванні рішень, зазнала і зазнає певних змін. Так, розв'язання питань підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства неможливо без комплексного оцінювання її рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальним проблемам оцінки ефективності управління діяльністю підприємств та розробці системи показників, які пов'язані між собою і оцінюють або показують різні сторони діяльності підприємства, присвятили свої роботи такі вчені-економісти, як: Р. Каплан, Д. Нортон, О. Вороніна, Г. Рубах, М. Колісник, А. Калмикова, А. Жадан, Л. Мельничук, П. Тархов, О. Шапуров та ін. У той же час питання щодо сучасних методичних підходів до оцінки ефективності управління діяльністю підприємств потребують удосконалення та подальших досліджень і обґрунтувань.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз сучасних методичних підходів до оцінки ефективності управління діяльністю підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінку діяльності підприємства і його економічної ефективності неможливо зробити одним яким-небудь показником. Різноманіття властивостей і ознак різних видів виробничо-господарської і комерційної діяль-

ності підприємства обумовлює і різноманіття показників. При цьому проблема їх використання полягає в тому, що жоден з них не виконує роль універсального показника, по якому однозначно можна було б судити про успіхи або невдачу у бізнесі. Тому на практиці завжди використовують систему показників, які пов'язані між собою і оцінюють або показують різні сторони діяльності підприємства (табл. 1) [5, с. 288].

Показник – це ознака, що характеризує яку-небудь одну сторону явища, дії, їх кількісну або якісну характеристику (сторону) або міру виконання певного завдання. Так, якщо в умовах планової системи господарювання в оцінці діяльності підприємства важливу роль відігравали такі показники, як виконання плану, об'єм товарної продукції, об'єм валової продукції, то в умовах ринку на перше місце висуваються показники: об'єм продажів, прибуток, рентабельність і цілий ряд оптимізаційних показників. Орієнтування виробництва на задоволення попиту різко посилює значення оцінки різних варіантів задоволення попиту.

Усі показники, виходячи з вимог ринку, можна поділити на:

– оцінні, які характеризують досягнутий або можливий рівень розвитку або результати тієї або іншої діяльності;

– витратні, відбиваючі рівень витрат по здійсненню різних видів діяльності [11, с. 265].

Такий поділ дуже умовний. Воно залежить від мети аналізу, що проводиться. Приміром, показник «витрачання виробництва» в одному випадку може розглядатися як оцінний, який характеризує досягнутий рівень витрат праці, а в іншому випадку (при плануванні) визначатися як витратний, що дозволяє встановити кількість витрат при наданні послуг. Те ж можна сказати про значущість показників. Це багато в чому залежить від характеру (виду) діяльності. Наприклад, показник прибутку, незважаючи на усю його важливість, далеко не всіх цікавить однаковою мірою: орендодавця (землі, будівель, устаткування та ін.) більше цікавить рух ліквідності в компанії, а акціонерів ціка-

Таблиця 1

Показники, що характеризують ефективність діяльності підприємств

Група показників	Показники	Формула розрахунку
1. Ефективність використання основних фондів	Фондовіддача (грн.)	Чистий дохід / Середньорічна вартість основних фондів
	Фондомісткість (грн.)	Середньорічна вартість основних фондів / Чистий дохід
	Фондорентабельність (грн.)	Прибуток / Середньорічна вартість основних фондів
	Фондоозброєність (грн.)	Середньорічна вартість основних фондів / Середньоспискова чисельність працівників
2. Ефективність використання обігових коштів	Оборотність обігових коштів (дні)	Середньорічна сума обігових коштів / Одноденний товарообіг за покупними цінами
3. Ефективність використання трудових ресурсів	Продуктивність праці (тис. грн.)	Чистий дохід / Середньоспискова чисельність працівників
	Товарообіг на 1 грн. витрат на оплату праці (грн.)	Чистий дохід / Витрати на оплату праці
	Прибуток на одного працівника (грн.)	Прибуток / Середньоспискова чисельність працівників
	Прибуток на 1 грн. витрат на оплату праці (грн.)	Прибуток / Витрати на оплату праці
	Коефіцієнт трудомісткості	Середньоспискова чисельність працівників / Чистий дохід
4. Ефективність поточних витрат	Рівень поточних витрат (%)	Сума постійних витрат / прибуток Ч 100%
	Витратовіддача (товарообіг на 1 грн. поточних витрат) грн.	Чистий дохід / Сума поточних витрат
	Рентабельність поточних витрат (%)	Прибуток / Сума поточних витрат Ч 100%
	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	Прибуток / Об'єм капітальних вкладень
	Термін окупності капітальних вкладень (років)	Об'єм капітальних вкладень / Прибуток

виль не лише розмір дивідендів, але і курс акцій, який залежить від темпів росту об'єму їх продажів.

Залежно від мети аналізу показники можуть виражатися у формі абсолютних, відносних і середніх величин. Виділяють також структурні і приростні показники [10].

Абсолютні показники бувають вартісними і натуральними. В умовах ринкових відносин первинне значення надається вартісним, що обумовлено суттю товарно-грошових відносин. Абсолютні показники відбивають рівень розвитку підприємства, досягнутий за певний період часу. Ними є: оборот (об'єм продажів), валова і часткова виручки, валовий і частковий прибутки, величина дивідендів, рівень витрат виробництва і реалізації продукції, основні і оборотні виробничі фонди, статутний фонд, заборгованість та ін. [2, с. 19].

Відносні показники виділяються як стосунки абсолютних показників, що характеризують долю одного показника в іншому, або як стосунки різномірних показників. Процедура їх оцінки полягає в порівнянні звітних значень з базисними плановими, середніми за попередній період, звітними за попередні періоди, середньогалузевими, показниками конкурентів і т. д. До них відносяться: прибуток на одиницю вартості основних засобів, витрат або статутного фонду; продуктивність; фондоозброєність праці та ін.

Структурні показники – по витратах, капіталу, прибутках – характеризують частку окремих елементів в підсумковій сумі [7, с. 25].

Зростаючи, показники відбивають свою зміну за певний період. Вони можуть бути дані у відносному або абсолютному вираженні. Такими є, наприклад, зміни статутного фонду за рік, прибутки за рік і т. д.

Отже, ми маємо справу з різноманітними і різномірними показниками, причому в одному і тому ж випадку одні з них можуть покращуватися, а інші погіршуватися. Наприклад, збільшення прибутку при продажах на кредит (у разі затримки з виплатами) веде одночасно і до зменшення готівки. В умовах ринку до числа контрольованих показників входять: виручка від реалізації, об'єм продажів, розмір капіталу, сума чистого прибутку, величина активів, число акціонерів, величина виплачуваних дивідендів, частка експорту в обороті та ін.

Для визначення ефективності господарської діяльності підприємства застосовується система показників: показники продуктивності праці (вироблення, трудомісткість); показники використання основних фондів (фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність праці, коефіцієнт інтенсивності використання устаткування); показники використання обігових коштів (коефіцієнт оборотності оборотних засобів, коефіцієнт закріплення оборотних засобів, тривалість одного обороту, матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача); показники рентабельності (рентабельність продукції, рентабельність виробництва, рентабельність продажів, рентабельність майна підприємства, рентабельність власного капіталу).

В умовах ринку важливе значення мають показники якості продукції або послуг, що робляться, оскільки якість продукції сильно впливає як на підвищення конкурентоспроможності товарів, так і на підвищення продажної ціни. Останнє збільшує об'єм продажів, а отже, і ріст прибутку.

Показники якості різні для видів продукції різного споживчого призначення. Для оцінки товарів тривалого користування застосовуються показники економічності, надійності, довговічності, міри обліку вимог технічної естетики [8, с. 11].

У даному випадку під економічністю розуміються такі властивості продукції, які дають економію коштів як у виробництві виробу, так і в процесі його експлуатації. Так, останнє покоління телевізорів відрізняється меншими габаритами, вагою, меншим споживанням електроенергії тощо.

Систематичний і усебічний аналіз ефективності діяльності підприємства дозволить:

- швидко, якісно і професійно оцінювати результативність господарської діяльності як підприємства в цілому, так і його структурних підрозділів;

- точно і своєчасно знаходити і враховувати чинники, що впливають на отримуваний прибуток по конкретних видах вироблюваних товарів і послуг, що надаються;

- визначати витрати на виробництво (витрати виробництва) і тенденції їх зміни, що необхідно для розробки цінової політики підприємства;

- знаходити оптимальні шляхи рішення проблем підприємства і отримання прибутку в найближчій і віддаленій перспективах [12, с. 29].

При розгляді показників важливо відмітити, що ринкові стосунки припускають, що в кожній сфері бізнесу мають бути свої показники (часто ніде не вживані). Так, у багатьох галузях харчової промисловості (консервна, цукрова та ін.) велике значення в цілях зниження витрат виробництва є ступінь глибини переробки сировини, використання вторинної сировини та ін.

Наукові дослідження показали, що немає і не може бути такого показника господарської діяльності, який годився б на усі випадки життя. Для того щоб розвиватися в умовах гострої конкуренції, керівник (підприємець) повинен бачити, відчувати результати усіх видів діяльності, а це означає, що потрібне формування системи взаємоз'язаних показників, що відбивають міру досягнення цілей, період і тип організації на основі глибокого аналізу діяльності підприємства.

Основними завданнями аналізу ефективності діяльності підприємства є:

- 1) визначення впливу як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників на ефективність діяльності підприємства;

- 2) дослідження складу і структури прибутку в динаміці;

- 3) оцінка абсолютних і відносних показників формування прибутку від різних видів діяльності;

- 4) виявлення чинників, що здійснюють вплив на ефективність діяльності і кількісний вимір їх впливу на результативний показник;

- 5) оцінка ефективності розподілу чистого прибутку підприємства;

- 6) виявлення резервів збільшення суми прибутку, рентабельності, підвищення ефективності діяльності підприємств;

- 7) оцінка роботи підприємства по використанню можливостей збільшення прибутку, рентабельності, підвищення ефективності діяльності підприємств;

- 8) розробка заходів по використанню виявлених резервів.

Об'єктом аналізу ефективності діяльності підприємства в першу чергу виступають процеси формування і розподілу прибутку від різних видів діяльності, а також заходи по виявленню резервів підвищення прибутковості і ефективності діяльності підприємства. Предмет аналізу – сукупність процесів, спрямованих на управління операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю підприємства, які характеризують отримання і максимізацію прибутку підприємства [6, с. 90].

Для визначення ефективності діяльності підприємства застосовується система показників, представлена в таблиці 2.

Таблиця 2

Система показників визначення ефективності діяльності підприємства

Показник	Характеристика
Продуктивність праці	
Виробка	Відбиває кількість продукції, зробленої в одиницю робочого часу
Трудомісткість	Величина, зворотна виробленню, характеризує витрати праці на виробництво одиниці продукції
Показники використання основних фондів	
Фондовіддача	Відбиває кількість зробленої продукції з розрахунку на 1 грн. основних виробничих фондів
Фондомісткість	Відбиває вартість основних фондів виробничих фондів з розрахунку на 1 грн. реалізованої продукції
Фондоозброєність	Характеризує оснащеність працівників підприємства основними виробничими фондами
Коефіцієнт інтенсивності використання устаткування	Характеризує ефективність використання устаткування
Показники використання обігових коштів	
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	Показує, скільки оборотів вчинили обігові кошти за аналізований період
Коефіцієнт закріплення обігових коштів	Характеризує суму обігових коштів, що доводяться на 1 грн. виручки від реалізації
Тривалість одного обороту	Показує, за який термін підприємство повертаються його обігові кошти у вигляді виручки від реалізації продукції
Матеріаломісткість продукції	Характеризує сумарну витрату усіх матеріальних ресурсів на виробництво одиниці продукції
Показники рентабельності	
Рентабельність послуг	Ефективність витрат, зроблених підприємством на виробництво і реалізацію послуг
Рентабельність продажів	Характеризує прибутковість виробничої діяльності підприємства за певний період часу
Рентабельність майна підприємства	Показує, який прибуток отримує підприємство з кожної грн., вкладеної в активи

Систематичний і усебічний аналіз ефективності діяльності підприємства дозволяє:

– швидко, якісно і професійно оцінювати результативність господарської діяльності як підприємства в цілому, так і його структурних підрозділів;

– точно і своєчасно знаходити і враховувати чинники, що впливають на отримуваний прибуток по конкретних видах вироблюваних товарів і послуг, що надаються;

– знаходити шляхи рішення проблем підприємства і отримання прибутку в найближчій і віддаленій перспективі [3, с. 98].

При розгляді показників можна зробити висновок, що ринкові стосунки припускають, що в кожній сфері бізнесу мають бути свої показники.

З усього вищесказаного видно, що для розвитку підприємства в умовах гострої конкуренції необхідно, щоб керівник бачив результати усіх видів діяльності для формування системи взаємозв'язаних

показників, що відбивають міру досягнення цілей підприємства.

При проведенні аналізу ефективності діяльності підприємства необхідно враховувати інтереси користувачів аналітичної інформації, яких умовно можна розділити на чотири групи.

Перша група – інвестори і кредитори, фізичні і юридичні особи, що позичають кошти комерційній організації на довгостроковій основі і одержують свою частку у вигляді відсотків по позиках. Основний абсолютний показник, що характеризує результативність роботи комерційної організації з позиції цієї групи осіб, – прибуток до вирахування відсотків і податків. У більшості економічно розвинених країн сплачені відсотки списуються на витрати і зменшують прибуток оподаткування, саме тому це джерело відносно вигідне, оскільки його вартість менше вартості власного капіталу.

Друга група – державні органи, що контролюють і забезпечують нормальне функціонування підприємства. Кожна така організація вносить свій внесок в рішення комплексу соціальних і економічних завдань, що представляють життєво важливий інтерес для держави. Що стосується соціальних завдань, то можна згадати про додаткові робочі місця, про морально-психологічну стабільність працівників, які мають постійну роботу. З економічної позиції зацікавленість держави не менш очевидна. Надаючи кожній конкретній організації можливість функціонувати, регулюючи цей процес за допомогою відповідних нормативно-розпорядчих документів і в певному значенні сприяючи йому за допомогою різних пільг, протекції, фінансування, держава розраховує, у свою чергу, на отримання певного доходу за допомогою системи оподаткування.

Третя група – власники підприємства. З позиції теперішнього моменту для них важливий кінцевий результат, т. е. показник прибутку до розподілу, а з позиції довгострокової перспективи представляє інтерес сума реінвестованого прибутку [1, с. 31].

Четверта група включає працівників підприємства та його контрагентів (постачальників і кредиторів). Представники цієї групи задовольняють свої інтереси різними способами, у тому числі і шляхом отримання відповідної частки із загальних прибутків комерційної організації (заробітна плата, відсотки по поточних кредитах і позиках, можливість збуту продукції цій організації та ін.) [4, с. 44].

У практичній діяльності в процесі аналізу ефективності використовується набір стандартних методів.

Висновки з даного дослідження. Розв'язання питань підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства неможливо без комплексного оцінювання її рівня. Результати такого оцінювання дозволяють встановити масштаб і зміну спрямованості в управлінні діяльністю підприємства, прогнозувати їх вплив на ключові функціональні підсистеми підприємства, ухвалювати відповідні управлінські рішення щодо підвищення та підтримки рівня ефективності управління діяльністю, вибрати методи, способи, інструменти управління діяльністю підприємства. При здійсненні комплексного управління ефективністю діяльності підприємств доцільне використання системи показників, а саме – методики оцінки ділової активності підприємства [9, с. 24]. В умовах ринку важливе значення мають показники якості послуг, що робляться, оскільки якість сильно впливає як на підвищення конкурентоспроможності послуг, так і на підвищення ціни. Останнє збільшує об'єм продажів, а отже, і ріст прибутку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Богданович О.Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу / О.Г. Богданович // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 1. – С. 25–33.
2. Бойко Т.Ю. Методичні підходи щодо оцінки ефективності організаційно-економічного механізму регулювання управлінської діяльності підприємницького кластеру / Т.Ю. Бойко // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1(9). – С. 15–21.
3. Брун М. Управление качеством: затраты и выгоды / М. Брун, Д. Георги // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 1. – С. 95–100.
4. Вдовенко З.В. Методологические подходы к оценке эффективности деятельности субъекта хозяйствования / З.В. Вдовенко // Вестник Томского государственного университета. – 2004. – № 284. – С. 42–45.
5. Горлачук В.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 344 с.
6. Густинський М.О. Методичні засади оцінки ефективності інноваційної діяльності у галузях національного господарства / М.О. Густинський // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія «Економічні науки». – 2011. – Вип. 2. – Т. 1. – С. 88–92.
7. Багрова І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : [підручник] / І.В. Багрова, Н.І. Редіна та ін. – К. : ЦНЛ, 2004 – 580 с.
8. Миролюбова Т.В. Совершенствование внешнеэкономической деятельности предприятий в условиях рыночной экономики : автореферат дис. ... к.э.н. : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Т.В. Миролюбова. – Екатеринбург, 1992. – 20 с.
9. Мочалов Н.А. Оценка эффективности и совершенствования системы качества предприятия / Н.А. Мочалов, Д.М. Темкин, Т.М. Полховская // Методы менеджмента качества. – 2001. – № 10. – С. 17–24.
10. Полінський О.М. Оцінка ефективності управлінських рішень / О.М. Полінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/18_NPM_2008/Economics/34398.doc.htm.
11. Україна в цифрах у 2010 році : стат. зб. ; за ред. О.Г. Осауленка ; відп. за вип. Н.П. Павленко. – К. : Держкомстат України, 2011. – 252 с.
12. Яковенко О.Г. Моделювання прибуткової діяльності підприємства в умовах циклічних змін / О.Г. Яковенко, Т.Ю. Сидора // Економічна кібернетика. – 2009. – № № 1–2(55-56). – С. 24–30.

УДК 330.46

Белкина И.А.*кандидат экономических наук,**доцент кафедры экономической кибернетики и информационных технологий
Национального горного университета***ОБОСНОВАНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ ЛОГИКИ НЕЧЕТКИХ МНОЖЕСТВ К ОЦЕНКЕ СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК СЛОЖНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ**

В статье предлагается использовать теорию нечетких множеств и нечеткие оценки при диагностике состояния предприятия как сложной экономической системы. Обоснованы преимущества применения теории нечетких множеств при оценке состояния сложной экономической системы. Произведено сравнение диагностики финансовой устойчивости предприятия на основе нечеткой оценки с методом известным ранее.

Ключевые слова: сложная экономическая система, состояние системы, нечеткая оценка, энтропия экономической системы, финансовая устойчивость.

Белкіна І.А. ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІКИ НЕЧІТКИХ МНОЖИН ДО ОЦІНКИ СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

У статті пропонується використовувати теорію нечітких множин та нечіткі оцінки при діагностиці стану підприємства як складної економічної системи. Обґрунтовано переваги застосування теорії нечітких множин при оцінці стану складної економічної системи. Здійснено порівняння діагностики фінансової стійкості підприємства на основі нечіткої оцінки з методом відомим раніше.

Ключові слова: складна економічна система, стан системи, нечітка оцінка, ентропія економічної системи, фінансова стійкість.

Bielkina I.A. VINDICATION OF FUZZY SETS LOGIC APPLICATION FOR STATUS ASSESSMENT OF ENTERPRISE AS A COMPLEX ECONOMIC SYSTEM

The paper proposes to use fuzzy sets theory and fuzzy rating in the diagnosis of status of the enterprise as a complex economic system. Advantages of applying fuzzy sets theory in the assessment of complex economic system status according are presented. Comparison is given of financial stability diagnostic based on fuzzy sets theory method with method known before.

Keywords: complex economic system, system status, fuzzy rating, economic system entropy, financial stability.

Постановка проблеми. Оценка состояния экономической системы, будь то предприятие или экономика государства в целом, приобретает особую значимость на современном этапе развития финансовых институтов. Хотя методика, применяемая тем или иным субъектом оценки, может принципиально отличаться, общим остается подход выработки единой, комплексной и однозначно характеризующей состояние системы оценки. Однако если рассматривать предприятие как сложную экономическую

систему, состоящую из неоднородных элементов, однозначная оценка не всегда может в полной мере отобразить ее состояние.

Анализ последних исследований и публикаций. Работ, посвященных оценке общего состояния предприятия как сложной системы, относительно немного. Существующие исследования сосредоточены на оценке состояния предприятий определенных отраслей, и поэтому позволяют учесть специфику производственных и экономических условий.